

Briselē, 2020. gada 17. februārī
(OR. en)

5798/20

RECH 22
COMPET 28

PIEZĪME

Sūtītājs:	prezidentvalsts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Temats:	<i>Gatavošanās 2020. gada 27. un 28. februāra Konkurētspējas padomei</i> Stratēģiska pieeja starptautiskai sadarbībai pētniecības un inovācijas jomā – <i>politikas debates</i>

Gatavojoties Konkurētspējas padomē 2020. gada 28. februārī paredzētajām politikas debatēm, pielikumā pievienota prezidentvalsts piezīme par dokumentu "Stratēģiska pieeja starptautiskai sadarbībai pētniecības un inovācijas jomā".

Stratēģiska pieeja starptautiskai sadarbībai pētniecības un inovācijas jomā

Zinātnei saistībā ar mūsu labklājību nākotnē ir izšķiroša nozīme. Daudzās jomās – sākot no klimata pārmaiņu ietekmes ierobežošanas līdz pat mūsu iedzīvotāju veselības uzlabošanai un demokrātisko vērtību ievērošanas nodrošināšanai – progress būs atkarīgs no sasniegumiem pētniecības un inovācijas jomā.

Ar vienu trešdaļu pasaules zinātnisko publikāciju Eiropa joprojām ir viena no sistēmām, kas uzrāda vislabākos rezultātus. Tomēr Eiropas konkurētspēju apdraud tās galveno globālo konkurentu pieaugošā ietekme. Turklāt Savienība saskaras arī ar iekšējiem izaicinājumiem. Viena no Eiropas lielākajām un stiprākajām valsts pētniecības sistēmām tikko ir atstājusi ES, un Savienība patlaban sāk veidot nākotnes attiecības ar Apvienoto Karalisti.

Šie sarežģītie apstākļi būtu jāņem vērā, definējot ES stratēģisko pieeju turpmākai starptautiskai sadarbībai pētniecības un inovācijas jomā.

Starptautiskā sadarbība pētniecības un inovācijas jomā ir bijis svarīgs ES ārējās stratēģijas aspekts. Eiropas Savienības dibināšanas līgumā "sadarbības veicināšana ar trešām valstīm un starptautiskām organizācijām pētniecības, tehnoloģijas attīstības un demonstrācijas jomā" ir norādīta kā viena no pamatdarbībām, kas Savienībai jāveic, lai sasniegtu mērķi, proti, stiprināt savus zinātniskos un tehnoloģiskos pamatus. Starptautiskajai sadarbībai būtu jāatvieglo dalība kopīgās darbībās, jādara iespējama savstarpēja piekļuve izcilībai un pētniecības resursiem, kā arī jāļauj kopīgi rast ilgtspējīgus risinājumus globāliem izaicinājumiem, kā paredzēts Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķos, vienlaikus nodrošinot to, ka šāda sadarbība kalpo ES ilgtermiņa interesēm. Šī sadarbība ir arī jāizvērtē, ņemot vērā pašreizējās ES prioritātes, piemēram, Eiropas zaļo kursu un digitālajam laikmetam gatavu Eiropu.

Ar starptautisko sadarbību vajadzētu ne tikai sniegt valstīm iespēju sasniegt kopīgus mērķus un gūt savstarpēju labumu, bet arī sekmēt Eiropas pētniecības telpas (EPT) starptautiskās dimensijas turpmāku attīstību un īstenošanu. Tādējādi starptautiskā sadarbība sniedz atbalstu sistemātiskai informācijas apmaiņai un strukturēšanai, apvienojot attiecīgās zināšanas un nodrošinot zinātnieku pārvietošanās brīvību. Daudzām trešām valstīm ar Eiropas Savienību pētniecības un inovācijas jomā ir ilgstoša un cieša saikne, un tās ir iesaistītas EPT īstenošanā kopš tās iesākumiem. To integrēšana ES ekonomikā un to ģeogrāfiskais tuvums pozitīvi ietekmē ES ekonomikas izaugsmi. Esošie ciešie tīkli un saiknes zinātnes jomā tādēļ ir svarīgas.

Viens no vissvarīgākajiem Savienības instrumentiem starptautiskajai sadarbībai ir tās pētniecības un inovācijas pamatprogramma. Starptautiskā sadarbība tika pilnībā integrēta 7. pamatprogrammā, tās darbības ar vēl plašāku atvērtību starptautiskajiem partneriem tika nostiprinātas pamatprogrammā "Apvārsnis 2020" un kā turpmākas prioritātes noteiktas priekšlikumā programmai "Apvārsnis Eiropa". Tomēr salīdzinājumā ar 7. pamatprogrammu starptautiskā sadarbība pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" ietvaros praktiski ir samazinājusies; tādēļ turpmākas īstenošanas nolūkā ir rūpīgi jāizvērtē līdz šim gūtā pieredze. Tā rāda, ka ir iespējams uzlabot pasaules labāko universitāšu piesaisti, piemēram, grozot dotāciju paraugnolīgumu, vienkāršojot administratīvās procedūras, ieviešot tematus, kas ir būtiskāki starptautiskajai sadarbībai, vai pēc iespējas palielinot sadarbību savstarpējo stratēģisko interešu jomās, kā to jau lūgušas dažas trešās valstis.

Ciešai un jēgpilnai sadarbībai ar starptautiskiem partneriem ir jābalstās uz stingriem kritērijiem, kas var atšķirties atkarībā no to attiecībām ar ES, to pētniecības un inovācijas spējām, uz noteikumiem balstītas atvērtas tirgus ekonomikas, tostarp intelektuālā īpašuma tiesībām, vai tādas politikas veicināšanas, kuras mērķis ir uzlabot iedzīvotāju ekonomisko un sociālo labklājību.

Šajā sakarā, īstenojot starptautisko sadarbību pētniecības un inovācijas jomā, tiek ņemti vērā dažādi faktori, un atkarībā no valstīm, ar kurām sadarbība tiek īstenota, no esošā regulējuma un risināmajiem jautājumiem tā var izpausties dažādi. Atvērtībai šajā ziņā ir būtiska nozīme, tomēr, lai aizsargātu Savienības intereses, iespējams, ir jāparedz daži nosacījumi. Tieši zinātnieki bieži vien iestājas par zinātnes atvērtību un tās vienojošo spēku, taču viņi arī pauž bažas par atvērtības radītajiem riskiem.

Ņemot vērā visu iepriekš minēto, prezidentvalsts uzskata, ka ir laiks rīkot debates par ES stratēģisko pieeju starptautiskai sadarbībai pētniecības un inovācijas jomā. Šajā sakarā ministri tiek lūgti paust viedokli par šādiem jautājumiem:

- 1. Ņemot vērā priekšrocības, ko pētniecības un inovācijas jomā sniedz starptautiskā sadarbība, kā minētās priekšrocības būtu jāsamēro ar Savienības interešu aizsardzību? Kādos gadījumos sadarbība ar konkrētām struktūrām būtu jāierobežo?*
 - 2. Kā ES var nodrošināt vislabākos mehānismus talantu piesaistīšanai no valstīm ārpus ES un vienlaikus saglabāt pati savu talantu kopumu?*
-